

مدیریت ورزشی _ تابستان ۱۳۸۹

شماره ۵- ص ص : ۳۴-۲۱

تاریخ دریافت : ۸۷ / ۱۰ / ۲۳

تاریخ تصویب : ۸۸ / ۰۶ / ۲۰

بررسی وضعیت اجتماعی - اقتصادی (SES) افراد شرکت کننده در فعالیت های ورزشی همگانی استان مازندران

محمدحسین رضوی^۲ - رضا اشکوه طاهری

استادیار دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه مازندران، کارشناسی ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه مازندران

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی وضعیت اجتماعی - اقتصادی (SES) افراد شرکت کننده در فعالیت های ورزشی همگانی استان مازندران بوده است. این پژوهش از جمله پژوهش های زمینه یابی است. نمونه آماری این پژوهش شامل ۳۸۴ نفر از افراد مذکور بودند که به صورت تصادفی انتخاب شدند. ابزار تحقیق پرسشنامه، وضعیت اجتماعی - اقتصادی با اعتبار $\alpha = 0.89$ می باشد. برای تجزیه و تحلیل یافته های این پژوهش از آمار توصیفی و استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون) در سطح $P < 0.05$ استفاده گردید. نتایج تحقیق نشان داد که از نظر وضعیت اجتماعی - اقتصادی (SES)، ۸۳/۹ درصد در طبقه پایین و متوسط به پایین و متوسط، ۱۲/۹ درصد در طبقه متوسط به بالا و تنها ۳/۲ درصد شرکت کنندگان در طبقه بالا قرار دارند. همچنین مشخص گردید که ۱۷/۷ درصد دارای وضعیت اقتصادی خوب، ۲۳/۹ درصد متوسط به بالا، ۵۱/۱ درصد متوسط، ۳/۵ درصد متوسط به پایین و ۳/۸ درصد ضعیف می باشند. نتایج مربوط به سطح تحصیلات نیز نشان داد که ۱۷/۷ درصد دارای مدرک تحصیلی زیردیپلم، ۵۶/۵ درصد دیپلم و فوق دیپلم و ۲۶/۹ درصد لیسانس و بالاتر بودند. علاوه بر این، نتایج پژوهش رابطه معنی داری بین میزان مشارکت در ورزش همگانی با وضعیت اجتماعی - اقتصادی ($P < 0.01$)، سطح تحصیلات ($P < 0.05$)، تراکم خانواده ($P < 0.05$) و وضعیت اقتصادی ($P < 0.01$) افراد شرکت کننده را نشان داد. بنابراین به نظر می رسد که شرکت کنندگان در فعالیت های ورزش همگانی عمدتاً از طبقات متوسط و متوسط به پایین هستند. لذا برنامه ریزی جهت حذف موانع برای افزایش مشارکت طبقات پایین و جلب نظر افراد طبقات متوسط به بالا و بالا که حضور کم رنگ تری در این عرصه دارند، به منظور ارتقای سطح بهداشت ورزشی آحاد مردم در فعالیت های ورزش همگانی، امری ضروری به نظر می رسد.

واژه های کلیدی

ورزش همگانی، تراکم خانواده، وضعیت اجتماعی - اقتصادی (SES).

مقدمه

تمدن و پیشرفت روزافزون فناوری‌های مدرن، پدیده‌ای به نام « فقر حرکتی » را با خود به همراه آورد. در نتیجه کم‌تحركی و فقر حرکتی نارسایی‌هایی را موجب شده است که جنبه‌های مختلف جسمی، روانی و اجتماعی را تحت تأثیر قرار داده است. برون‌رفت از وضع موجود، نیازمند ابزارهای درخور و شایسته‌ای از جمله فعالیت‌های ورزشی به عنوان یک ابزار چندبعدی با تأثیرات گسترده بهداشتی، اقتصادی، اجتماعی، کمک به اوقات فراغت سالم و ایجاد نشاط و شادابی است. نقش انکارناپذیر آموزشی و پرورشی فعالیت‌های ورزشی به ویژه در نسل نوجوان و جوان، پیشگیری از ابتلا به بیماری‌ها، پیشگیری از بسیاری از مفسدات اجتماعی و انحرافات اخلاقی از جمله سایر کارکردهای عدیده این پدیده ارزشمند است (۶). بر همین اساس، گسترش یافته‌های علمی، رشد بهداشت و فرهنگ عمومی جامعه و آگاهی روزافزون مردم از تأثیرات ورزش در تندرستی، موجب روی آوردن عموم مردم به فعالیت‌های بدنی و ظهور پدیده‌ای به نام «ورزش همگانی» شده است. از موضوعات بسیار مهم در رشد و گسترش ورزش همگانی که نیازمند توجه جدی است، درک و شناسایی عوامل مؤثر بر گرایش مردم به سوی فعالیت‌های ورزشی است. از جمله این عوامل می‌توان به وضعیت اجتماعی - اقتصادی و شاخص‌های آن از جمله سطح تحصیلات، وضعیت اقتصادی و تراکم خانواده اشاره کرد (۱، ۱۲).

جوامع انسانی از لحاظ اقتصادی و اجتماعی به طبقات مختلف تقسیم‌بندی می‌شوند. هر کسی برحسب حرفه و برخی معیارهای اقتصادی و تحصیلی، به یک طبقه اجتماعی و اقتصادی خاص تعلق دارد. طبقات اجتماعی اقتصادی روی جنبه‌های مختلف زندگی از جمله انتخاب رشته ورزشی و نرخ فعالیت‌های ورزشی تأثیر دارد (۵). تأثیر طبقات اجتماعی - اقتصادی بر فعالیت‌های ورزشی از گذشته‌های دور، همواره مورد توجه بوده است. هومر^۱ در کتاب «ایلیاد و ادیسه»^۲ اظهار می‌دارد که تنها پادشاهان، شاهزادگان و اشراف حق داشتند به ورزش بپردازند و این امر منحصر به آنان بود (۵).

1- Homere

2- Iliad and Odyssee

نتایج تحقیقات مطالعات ایلر^۱ (۱۹۳۵)، لوشن^۲ (۱۹۸۱) و گرونو^۳ (۱۹۷۵) گویای این است که در رشته های ورزشی نوعی نظام طبقاتی هرمی شکل وجود دارد. به عنوان مثال، رشته هایی چون سوارکاری، تنیس و گلف افراد طبقه متوسط بالا و بالا را جذب می کند. در حالی که برخی از رشته های ورزشی مانند فوتبال از ماهیت عمومی تری برخوردار بوده و منحصر به یک طبقه خاص نیست (۱۳). برخی مطالعات حاکی از سطح فعالیت های بدنی و ورزشی است که تحت تأثیر وضعیت اجتماعی - اقتصادی قرار می گیرد. افرادی که در طبقات بالای اجتماعی - اقتصادی قرار دارند از سطوح فعالیت بالاتری نسبت به افراد سایر طبقات برخوردارند (۲۳).

حضور اقشار خاص در فعالیت های ورزشی نیز تحت تأثیر طبقات اجتماعی - اقتصادی آنان قرار می گیرد. به عنوان مثال فعالیت های زنان در ورزش تابع فرایندهای اجتماعی مختلف است برای مثال در طبقات بالای اجتماعی - اقتصادی، زنان از موقعیت اقتصادی بهتر و اوقات فراغت بیشتری برخوردارند و عمدتاً به ورزش هایی پرخرج و مهیج از جمله اسب سواری، پاتیناژ، گلف و تنیس، روی می آورند (۳). ولی زنان طبقات پایین اجتماعی - اقتصادی از سطوح فعالیت کمتری برخوردارند زیرا در طبقات پایین میزان تجارب ورزشی و بدنی آنان در طول زندگی و در خانواده کم و اوقات فراغت را بیشتر صرف تماشای تلویزیون و مصاحبت با افراد خانواده می کنند. همچنین به واسطه مشغله کاری فراوان، فرصت پرداختن به فعالیت های ورزشی و تفریحی را ندارند. علاوه بر این، وضعیت نامطلوب امنیتی در محل زندگی نیز به مشکلات آنان می افزاید (۲۲).

از این رو به نظر می رسد شناخت و آگاهی نسبت به مسائل ورزشی و اهداف برنامه های ورزشی و تفریحی در طبقات بالای اجتماعی - اقتصادی چشمگیرتر از طبقات پایین تر می باشد (۱۴). بنابراین رفتار و نگرش فرد در خصوص سلامتی و برخورداری از بدنی سالم و اندامی مناسب به وضعیت اقتصادی - اجتماعی او بستگی دارد.

نتایج تحقیقات نشان داده است که افرادی که از وضعیت اقتصادی - اجتماعی پایینی برخوردار هستند، رفتار و نگرش مطلوبی نسبت به مسائل مربوط به سلامتی ندارند (۱۶). رفتار و نگرش این افراد در دوران بزرگسالی نسبت به این مسائل متأثر از وضعیت اقتصادی - اجتماعی دوران کودکی است (۱۹). علاوه بر این، مطالعات نشان می دهد افرادی که در طبقات بالای اجتماعی - اقتصادی قرار دارند، به طور عموم از اطلاعات و

1 - Euler

2 - Loshen

3 - Gruneau

دانش بیشتری برخوردارند و به همین دلیل تصمیم‌هایی که برای سبک زندگی خود می‌گیرند براساس آگاهی و دانش درخصوص مسائل سلامتی و تندرستی است اما افراد طبقات پایین اقتصادی و اجتماعی برای سلامتی و تندرستی اهمیت زیادی قائل نیستند (۱۱).

بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد تفاوت در بین برخی از شاخص‌های طبقات اقتصادی - اجتماعی بالا و پایین، تأثیر چشمگیری بر گرایش مردم به فعالیت‌های بدنی و رفتارهای ورزشی ایفا می‌کند. از جمله این شاخص‌ها می‌توان به سطح تحصیلات، وضعیت اقتصادی، تراکم خانواده اشاره نمود. سطح تحصیلات از جمله عوامل تأثیرگذار بر فعالیت‌های ورزشی می‌باشد. تحقیقات زیادی بر تأثیر چشمگیر این عامل صحنه گذاشته‌اند. اهمیت و لزوم پرداختن به فعالیت‌های ورزشی برای افراد تحصیلکرده، روشن‌تر بوده و آنها با یک برنامه‌ریزی منظم‌تر به فعالیت‌های ورزشی می‌پردازند (۷، ۱۲ و ۱۸).

سطح تحصیلات بر انگیزه افراد تأثیر می‌گذارد. افراد تحصیلکرده دارای انگیزه‌های درونی قوی‌تری نسبت به افراد دارای سطح تحصیلات پایین‌تر می‌باشند (۸). شرایط خانوادگی نیز از جمله عوامل تأثیرگذار بر گرایش فرد به سمت فعالیت‌های ورزشی و بدنی به حساب می‌آید. خانواده‌های پرجمعیت کمتر به فعالیت‌های ورزشی می‌پردازند. هرچه بر تراکم خانواده افزوده شود، از میزان شرکت در فعالیت‌های ورزشی کاسته می‌شود (۷).

بی شک شناخت طبقات اجتماعی - اقتصادی جامعه و تعیین میزان مشارکت هر یک از این طبقات در فعالیت‌های ورزشی، می‌تواند راهنمای مناسبی در بررسی راهکارهای جذب اقشار مختلف مردم در فعالیت‌های بدنی و ورزشی باشد. اینگونه مطالعات به شناخت علل و عوامل شرکت و یا برعکس عدم مشارکت مردم در فعالیت‌های ورزشی همگانی کمک شایانی کرده و در راستای تلاش برای جذب و نگهداری هرچه بهتر مردم در فعالیت‌های ورزشی می‌باشد. شناخت جامعه و توجه به اقشار مختلف مردم و در نهایت بررسی راهکارهای گسترش و توسعه ورزش همگانی از سال ۱۹۹۲ تا ۲۰۰۰، با تلاش‌های هدفمند از ۶/۵ درصد به ۱۷/۶ درصد افزایش یافته است (۲۱). در دانمارک مردم از تماشای رقابت‌های ورزشی و نیز شرکت ورزش‌های قهرمانی و رقابت، به سمت ورزش‌های همگانی تمایل پیدا نموده و سال به سال بر این میزان افزوده می‌شود (۱۷). در کشور تایلند، اجرای تحقیقات منظم، توسعه و زیرساخت‌های ورزشی، آموزشی و فرهنگی، نرخ ۵۸/۸ درصد ورزش همگانی را به خود اختصاص داده است (۱۵).

تحقیقات و مطالعات علمی، لازمه پیشرفت و توسعه پایدار می باشد. متأسفانه تاکنون هیچگونه پژوهشی در زمینه ورزش همگانی در سطح استان مازندران انجام نشده است. پژوهش حاضر درصدد تعیین طبقات اجتماعی - اقتصادی جامعه و میزان مشارکت آنان در فعالیت های ورزشی بوده است تا به نحوی بتواند با شناسایی علل عدم توسعه چشمگیر ورزش همگانی در بین اقشار مختلف و ارائه راهکارهای مناسب در توسعه و پیشرفت ورزش همگانی استان، تلاش نماید.

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع زمینه یابی بود که جمع آوری اطلاعات از طریق مطالعات میدانی صورت گرفت.

جامعه و نمونه آماری

باتوجه به بزرگی و گستردگی جامعه تحقیق و عدم دسترسی به فهرست کاملی از تمامی افراد جامعه، از روش نمونه گیری خوشه ای استفاده گردید. برای این منظور و با توجه به مناطق جغرافیایی، استان مازندران به سه منطقه شرق، غرب و مرکزی تقسیم و سپس در هر منطقه دو شهرستان به صورت تصادفی انتخاب شد. ارسال و دریافت پرسشنامه ها از طریق اداره کل تربیت بدنی استان به صورت مکاتبه ای صورت گرفت. پرسشنامه ها از طریق هیأت های ورزش همگانی شهرستان های منتخب، در بین افراد شرکت کننده به صورت تصادفی توزیع و جمع آوری گردید. براساس جدول و فرمول کرجسی و مورگان^۱ (۴) تعداد نمونه ۳۸۴ نفر تعیین گردید.

ابزار اندازه گیری

برای گردآوری اطلاعات از پرسشنامه وضعیت اجتماعی - اقتصادی (SES) استفاده گردید. این شاخص، ترکیبی از وضعیت شغلی، وضعیت تحصیلی، وضعیت اقتصادی و سکونت می باشد. ضریب پایایی پرسشنامه مذکور طی یک مطالعه مقدماتی بر روی ۱۰ درصد حجم نمونه مذکور در سه شهر استان مازندران و از طریق فرمول آلفای کرونباخ محاسبه گردید.

1 - Krejcie & Morgan

ضریب پایایی پرسشنامه وضعیت اجتماعی - اقتصادی، $\alpha = 0.89$ به دست آمد. وضعیت اجتماعی - اقتصادی از طریق فرمول ذیل^۱ محاسبه گردید (۲):

$$ESE = (Edu + Job + \frac{E.S.}{4} + \frac{Rsd.}{10}) \cdot \frac{1}{4}$$

روش‌های آماری

برای تجزیه و تحلیل یافته‌های این پژوهش، از آمار توصیفی و استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون) در سطح $P < 0.05$ استفاده گردید. تجزیه و تحلیل یافته‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS13 انجام گرفت.

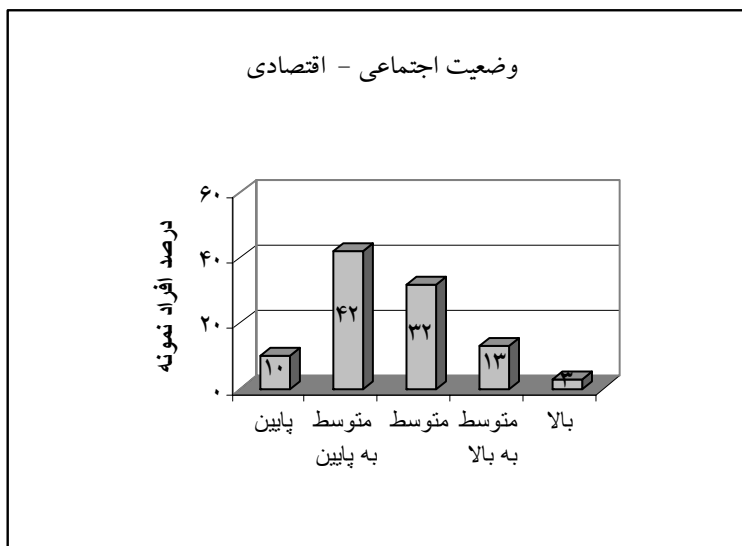
نتایج و یافته‌های تحقیق

نتایج پژوهش درخصوص وضعیت اقتصادی - اجتماعی در شکل ۱ نشان می‌دهد که ۹/۹ درصد شرکت‌کنندگان در طبقه پایین SES، ۴۱/۷ درصد در طبقه متوسط به پایین SES، ۳۲/۳ درصد در طبقه متوسط SES، ۱۲/۹ درصد در طبقه متوسط به بالای SES و ۳/۲ درصد در طبقه بالای SES قرار داشتند.

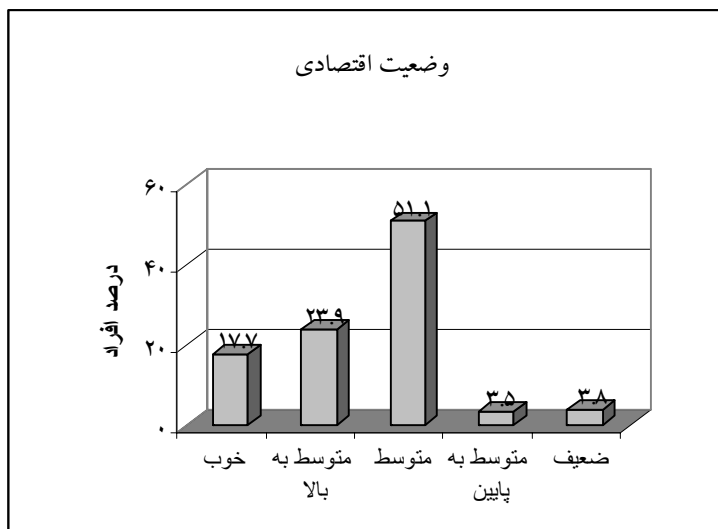
شکل ۲، نتایج پژوهش درخصوص وضعیت اقتصادی (ES) را نشان می‌دهد. براین اساس ۱۷/۷ درصد شرکت‌کنندگان دارای وضعیت اقتصادی خوب، ۲۳/۹ درصد دارای وضعیت متوسط به بالا، ۵۱/۱ درصد دارای وضعیت متوسط، ۵،۳ درصد دارای وضعیت متوسط به پایین و ۳/۸ درصد از وضعیت اقتصادی ضعیفی برخوردار بودند.

شکل ۳ بیانگر نتایج پژوهش درخصوص تراکم خانواده‌های آزمودنی‌های پژوهش می‌باشد. این نتایج نشان می‌دهد تراکم خانواده‌های ۱/۳ درصد شرکت‌کنندگان برابر ۱ نفر، ۲/۴ درصد برابر با ۲ نفر، ۲۹/۳ درصد شرکت‌کنندگان برابر با ۳ نفر، ۳۴/۴ درصد برابر با ۴ نفر، ۱۶/۷ درصد برابر با ۵ نفر، ۱۵/۳ درصد برابر با ۶ نفر، و در نهایت ۰/۵ درصد شرکت‌کنندگان برابر با ۷ نفر می‌باشد.

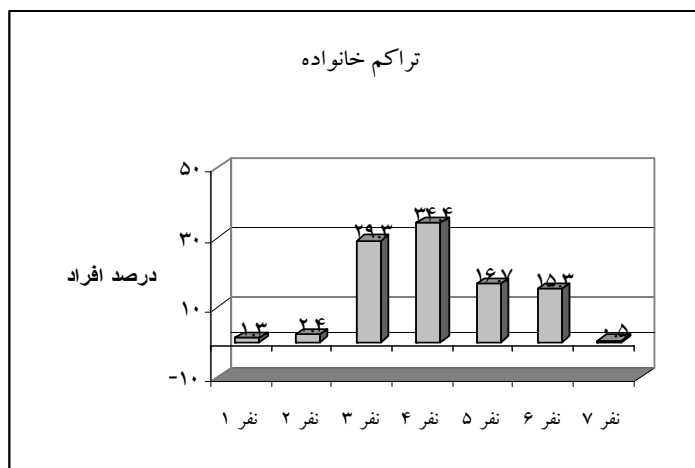
۱- وضعیت اجتماعی - اقتصادی = SES؛ وضعیت تحصیلی = Edu، وضعیت اقتصادی = E.S.، وضعیت سکونت = Rsd، وضعیت شغلی = Job

شکل ۱- توزیع فراوانی شرکت کنندگان برحسب وضعیت SES

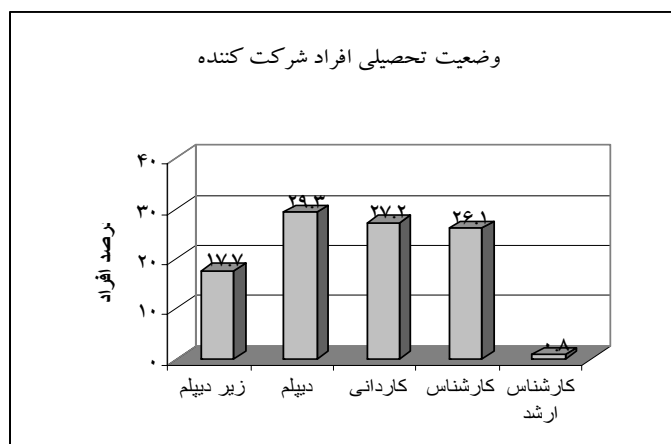

شکل ۲- توزیع فراوانی شرکت کنندگان برحسب وضعیت اقتصادی

شکل ۳- توزیع فراوانی شرکت کنندگان بر حسب تراکم خانواده

سطح تحصیلات نمونه‌های پژوهش در شکل ۴ به تصویر کشیده شده است. این نتایج مبین این واقعیت است که ۱۷/۷ درصد شرکت کنندگان دارای سطح تحصیلی زیر دیپلم، ۲۹/۳ درصد دارای دیپلم، ۲۷/۲ درصد کاردانی، ۲۶/۱ درصد کارشناس و ۰/۸ درصد کارشناس ارشد و بالاتر می‌باشند.

شکل ۴- توزیع فراوانی شرکت کنندگان به تفکیک مدرک تحصیلی

نتایج تحقیق در جدول ۱ حاکی از ارتباط معنی داری بین میزان مشارکت در ورزش همگانی با وضعیت اجتماعی - اقتصادی ($P < 0/01$)، سطح تحصیلات ($P < 0/05$)، تراکم خانواده ($P < 0/05$) و وضعیت اقتصادی ($P < 0/01$) است.

جدول ۱- همبستگی بین میزان مشارکت در ورزش با SES، وضعیت اقتصادی، تراکم خانواده و سطح

تحصیلی افراد

وضعیت اقتصادی	تراکم خانواده	SES	سطح تحصیلات	شاخص آماری	متغیر
0/645	0/544	0/658	0/406	ضریب همبستگی	مشارکت در ورزش
0/005	0/028	0/006	0/032	معنی داری	

بحث و نتیجه گیری

آمار توصیفی درخصوص سطح تحصیلات شرکت کنندگان نشان می دهد که ۴۶ درصد افراد نمونه دارای تحصیلات دیپلم و زیردیپلم بودند و ۵۴ درصد افراد دارای تحصیلات دانشگاهی (بالتر از دیپلم) بودند. اطلاعات جدول شماره ۱ نشان می دهد که بین سطح تحصیلات و میزان شرکت در فعالیت های ورزش همگانی رابطه معنی داری در سطح ($P < 0/005$) وجود دارد. این یافته مبین این است که سطح تحصیلات در افزایش میزان مشارکت افراد نقش تعیین کننده ای دارد.

به نظر می رسد با افزایش سطح تحصیلات و افزایش آگاهی و دانش های لازم، اهمیت و لزوم روی آوردن به فعالیت های ورزشی برای افراد تحصیل کرده روشن تر می شود. این نتایج با یافته های تحقیق لیزا بویت^۱ و همکاران (۲۰۰۲) و سید امید تقوی تکیار (۱۳۸۵) همخوانی دارد (۲ و ۱۲). اما از سوی دیگر این تصور نیز وجود دارد افرادی که دارای سطح تحصیلات فوق لیسانس و بالاتر می باشند، به دلایل مشغله های شغلی، سطوح اقتصادی بالا، دسترسی به اماکن و تجهیزات ورزشی ویژه و مطلوب تر گرایش کمتری به شرکت در فعالیت های ورزش همگانی دارند.

1- Lisa. W. Boyette and et al

نتایج پژوهش در خصوص تراکم خانواده نشان می‌دهد خانواده‌هایی که دارای تراکم متوسط می‌باشند (۳ تا ۴ نفر) از بیشترین میزان مشارکت در فعالیت‌های ورزشی برخوردارند. اما از سوی دیگر هرچه بر تراکم خانواده‌ها افزوده می‌شود از میزان شرکت افراد در فعالیت‌های ورزشی کاسته می‌شود. به نحوی که افراد دارای ۷ فرزند (۵درصد) دارای حداقل افراد نمونه می‌باشند. معمولاً خانواده‌های پرجمعیت در طبقات متوسط و متوسط به پایین از نظر اقتصادی قرار دارند. در نتیجه شرایط اقتصادی نیز در میزان مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی همانطور که یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد تأثیر بسزایی دارد. به نظر می‌رسد با توسعه اماکن و تأمین تجهیزات ورزشی در مناطق پرجمعیت و ضعیف (از نظر اقتصادی)، ارائه یارانه‌های ورزشی برای این اقشار، گسترش ناوگان حمل و نقل و برنامه‌های حساب شده و دقیق در همین خصوص بتواند تا اندازه‌ای از مشکلات خانواده‌های پرجمعیت کاسته و میزان مشارکت آنها در فعالیت‌های ورزشی را بهبود بخشد.

در خصوص وضعیت اقتصادی نیز مشخص گردید که بیشترین افراد شرکت‌کننده (۵۱/۱ درصد) دارای وضعیت اقتصادی متوسط می‌باشد و افرادی که دارای وضعیت اقتصادی بالا و ضعیف هستند، کمتر به فعالیت‌های ورزش همگانی می‌پردازند. این موضوع در بررسی وضعیت اجتماعی - اقتصادی نیز به تأیید رسیده است و رابطه معنی‌دار در سطح $(P < 0/001)$ بین وضعیت اقتصادی و اجتماعی - اقتصادی با میزان مشارکت در فعالیت‌های ورزش همگانی مشاهده شده است.

از سوی دیگر، از نظر اجتماعی - اقتصادی نیز بیشتر افرادی که به ورزش همگانی روی می‌آورند از طبقات متوسط اجتماعی - اقتصادی می‌باشند. بنابراین طبقاتی که از نظر اقتصادی - اجتماعی ضعیف می‌باشند بیشتر به فعالیت‌های ورزشی ارزان و گروهی و طبقات بالای اقتصادی و نیز اجتماعی - اقتصادی بیشتر به فعالیت‌های ورزشی انفرادی و دوپل که عموماً جزو ورزش‌های لوکس و پرهزینه محسوب می‌شوند، تمایل دارند (۲۰). این نتایج با نتایج تحقیق البور و همکاران^۱ (۲۰۰۰)، ویلسون^۲ (۲۰۰۴)، کیلی بال و همکاران^۳ (۲۰۰۶) و سوسان ال گرین دورفر^۴ (۲۰۰۴) همخوانی دارد (۹، ۱۰، ۱۴، ۱۸ و ۲۰).

1 - Oliveria and et al

2 - Wilson

3 - Kylie Ballia and et al

4 - Susan L. Greendorfer

محققان بر این باورند که افراد طبقات بالای اجتماعی - اقتصادی، بیشترین آگاهی را نسبت به سایر طبقات در خصوص اهداف برنامه ترویج فعالیت های بدنی و ورزشی دارند. لذا مشارکت آنان در این خصوص بیشتر می- باشد (۱۴). بررسی های انجام شده حاکی از آن است که در طبقات پایین اجتماعی - اقتصادی، وضعیت ایمنی (وضع نامناسب همسایگان و عدم اعتماد به آنها، سگان ولگرد، ولگردان خیابانی و ...) کمبود وقت، عدم دسترسی به امکانات و وضعیت نامطلوب اماکن و انجمن های ورزشی از جمله عوامل کاهش مشارکت این طبقه در فعالیت های ورزشی و جسمانی است.

مطالعات انجام شده در این زمینه بر بهبود وضعیت ایمنی و دسترسی به اماکن و تجهیزات ورزشی جهت افزایش گرایش طبقات پایین اجتماعی - اقتصادی به رفتارهای ورزشی و فعالیت های بدنی تأکید کرده اند (۹ و ۱۸). لذا می توان با تغییرات مطلوب در سبک زندگی و وضعیت اجتماعی - اقتصادی، الگوهای فعالیت بدنی را بهبود بخشید (۱).

نتایج پژوهش حاضر، میزان مشارکت هریک از طبقات اجتماعی - اقتصادی را در فعالیت های ورزش همگانی نشان داد (۱۸/۹ درصد طبقه پایین و متوسط به پایین و متوسط، ۱۲/۹ درصد طبقه متوسط به بالا و ۳/۲ درصد طبقه بالای SES). بنابراین به نظر می رسد با شناخت دقیق تر طبقات اجتماعی - اقتصادی از جنبه های مختلف، حضور طبقات پایین اجتماعی - اقتصادی را با حذف برخی از عوامل نامطلوب و ایجاد شرایط مناسب، افزایش سطح آگاهی و شناخت اهداف و برنامه ها و تسهیل دسترسی به امکانات، اماکن و تجهیزات ورزشی فراهم نمود. همچنین یافتن راهکارهای جذب طبقات بالای اجتماعی - اقتصادی که سهم ناچیزی در فعالیت های ورزش همگانی دارند، ضروری به نظر می رسد. برنامه های ورزش همگانی، بیشتر افراد طبقات متوسط اجتماعی - اقتصادی (۷۴ درصد افراد در طبقه متوسط و متوسط به پایین SES) را باتوجه به شرایط آنها جذب می کند.

نباید از نظر دور داشت که حفظ و نگهداری این افراد در برنامه های مذکور نیز از اهمیت زیادی برخوردار است. بنابراین توجه به عوامل نگهدارنده شرکت کنندگان در فعالیت های ورزشی نیز حائز اهمیت است. توسعه اماکن و فضاهای ورزشی و دسترسی آسان به آنها، گسترش ناوگان حمل و نقل عمومی، استفاده از نیروی انسانی متخصص برای آموزش، برگزاری مسابقات ورزشی و اهدای جوایز، فراهم کردن تسهیلات و برنامه های ورزشی در محل کار، اولویت دادن ورزش در اوقات فراغت نسبت به سایر مسائل فراغتی و استفاده از رسانه های گروهی برای

افزایش آگاهی و شناخت از جمله عوامل مهمی هستند که توسط افراد شرکت کننده در پژوهش برای توسعه روزافزون ورزش همگانی مورد تأکید قرار گرفته بود. توجه به این موارد علاوه بر جذب هر چه بهتر و بیشتر مردم در فعالیتهای ورزش همگانی، می تواند باعث نگهداری و حفظ آنها در برنامه های ورزش همگانی گردد.

منابع و مأخذ

۱. آزاد، احمد. ۱۳۸۱. "مبانی تربیت بدنی و ورزش"، چاپ سوم، تهران، انتشارات نور
۲. تقوی تکیار، سیدامید. (۱۳۸۵). "بررسی وضعیت اجتماعی - اقتصادی و انگیزه های شرکت کنندگان در ورزش های همگانی"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه گیلان، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
۳. سروری، محمدحسین. (۱۳۷۰). روانشناسی ورزشی، انتشارات یگانه تهران.
۴. حسن زاده، رمضان. (۱۳۸۳). "روش های تحقیق در علوم رفتاری (راهنمای عملی تحقیق)"، تهران، نشر ساوالان.
۵. خولی، امین. (۱۳۸۱). "ورزش و جامعه". ترجمه حمیدرضا شیخی. مشهد، بنیاد پژوهش های اسلامی، استان قدس رضوی، تهران، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها (سمت).
۶. قره، محمدعلی. (۱۳۸۴). "وضعیت ورزش همگانی ایرن و مقایسه آن با چند کشور منتخب جهان"، پایان نامه دکتری، دانشگاه تربیت معلم.
۷. رمضانی خلیل آبادی، غلامرضا. (۱۳۷۳). "بررسی انگیزه افراد شرکت کننده در فعالیتهای ورزش همگانی شهر تهران"، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم تهران.
۸. مارتنر، راینر. (۱۳۷۲). "روانشناسی ورزشی"، راهنمای مربیان و ورزشکاران، ترجمه فرهاد هژیر.

9. Kylie Ballia, Jo Salmon, Billie Giles – Stralia, David Crawford.(2006). "How can Socio Economic Differences in physical activity among women be explained?"

A qualitative study. Women and health: a multidisciplinary journal of women's health issues volume: 43 Issue: P:1.

10. Ja Mc Veigh a; SA Norris a; T. de Wet b. (2004). "The relationship between socio – economic per year published in: *acta paediatrica*", volume 93, PP: 982-988.

11. Julie V. Brown and Nina L. Rusinova. (2007). "Socioeconomic status and health related institutions and cultures in the former soviet sphere". *University at the conference on health, institutions and cultures in the former soviet sphere. University of Texas – Austin.*

12. Lisa W. Boyette, Med; Adrienne Liloyd, MEd, James E. Boyette, MSICS; Erica Watkins, ABA; Lori furbush; Sandra B. dunbar; L. Jerome Brandon, (2002). "Personal characteristics that influence exercise behavior of older adults", *journal of rehabilitation research and development*, Vol. 39, No. 1, January, PP: 95-103.

13. Luschen, G. and Sage, G. eds. (1981). "Handbook of social science of sport", *stipes pub. Co., chanmpaign.*

14. L. Oliveira, S. Matsudo, V. Matsudo, T. Araujo, D. Andrade, E. Andrade and G. Braggion. (2000). "Level of knowledge about a physical activity promotion program according to socioeconomically status". *Pre – Olympic Congress sports medicine and physical education international congress on sport, 7-13 Sept. Brisbane, Australia.*

15. Larsen, Knud. (2002). "Effects of professionalization and commercialion of elite sprot on sport for all and consumption sport in denmar". *Published by center of leisure and sport research leed metropolitan university.*

16. Marmot, Michael. (2004). "The status syndrome: how social standing affects our health and longevity". *New York: Henry Holt and Co.*

17. Masaru, Ikeda. (2001). "Sport for all in japan". *Sasakawa sport foundation.*

-
18. Philip white, Brian Wilson. (2002). "Distinctions in the stands". An investigation of bourdieu's habitus. *Socioeconomic status and sport spectatorship in Canada, international review for the sociology of sport*. March 1; 37(1): PP: 5-16.
19. suano, Joseph J. and David W. Baker. (2006). "Explaining US racial / ethnic disparities in health declines and mortality in late middle age: the roles of socioeconomic status, health behaviors, and health insurance". *Social science and medicine* , Vol. 62. PP: 909-922.
20. suan L. Greendorfer, (2004). "Social class influence on female sport involment", *journal sex roles*, ISSN 0360- 0025 (Print) 1573-2762 (Online), PP: 619-625. Vol. 4, Oct. 22.
21. Supitr, samahito, (2002). "Sport for all". Faculty of kasetsart university, Bangkok, Thailand
22. S. Kylie Ball, Jo Salmon, Billie Giles – Corti, david Crawford. (2006). "How can socio economic differences in physical activity among women be explained?" A qualitative study. *Journal title women and health: volume 43, Issue 1*.
23. yahya al – nakeeb, Michael Duncan; lorayne woodfield; alan Nevill. (2002). "The impact of socio – economic status on the physical activity levels of british secondary school children". *Physical education and sport pedagogy*, volume 7, Issue 1, PP: 30-44.